

KEJT
MIČEL

Oteta lepota

■ Laguna ■

Copyright © 2022 Kejt Mičel

Translation copyright © 2022 za srpsko izdanje, LAGUNA

Oteta
lepota

I

Veronika Akrap stavila je snežnobeli blok za crtanje na kolena. Svojim smaragdno zelenim očima kružila je po živopisnom krajoliku ispred sebe, tražeći detalj koji bi mogla da ovekoveči na papiru. U svakom njenom pokretu nazirala se tiha neodlučnost. Izabrati nešto od te lepote koja se šepurila pred njom zaista nije bilo lako. Udobnije je namestila noge, pažljivo posmatrajući i najmanju pojedinost. Ništa nije smelo da joj promakne.

S uzdahom je zastala. Oči joj zasjaše od divljenja.

Pred Veronikom se pružala beskrajna morska pučina koja se gubila u plavičastoj sumaglici, stapajući se s nebom. Sunce na zalasku kao da je jednim delom uranjalo u more, stvarajući neverovatnu sliku. Skladne boje koje je samo priroda mogla da pokaže nadmašivale su i umeća najveštijih slikara. Niko nije mogao da se meri s prirodom. Njena dela bila su jedinstvena i neponovljiva. Boje su se prelivale u neverovatnom skladu, a odraz koji je sunce stvaralo u moru sasvim je preobrazio tu nikad mirnu,

veliku površinu. Kao da se umesto mora presijavala tek izbačena lava.

Veronika je skrenula pogled prema klisuri koja se nadvila nad morem. Njeno gordo držanje odavalo je da je svesna zadatka koji joj je dodeljen – delila je kopno od mora. S jedne strane ju je oplakivalo more, s druge vetar i sunce. Čudna su dela prirode. Ona zna da spoji i ono što je nespojivo a da ni u jednom trenutku ne pomislimo da joj se pritom potkrala i najmanja greška. U retkim pukotinama na klisuri rasla je agava čiji su se dugi i mesnati listovi očaravajuće savijali, kao da su u sebi nosili neko skriveno značenje. Bio je to prizor surovosti prirode, ali i iz te surovosti rastao je život koji se samim čudom održavao u nemogućim uslovima.

Zanesena, nije ni primetila da se spušta lagana zavesa tame. Tek kad zbog nedostatka svetlosti više nije mogla da slika, odložila je blok i ustala. Njene utrnule noge opomenule su je na to koliko je vremena provela u istom položaju. Nevoljno je krenula peščanom stazom koja je vodila do kuće njene prijateljice. Pokucala je na vrata i ušla.

– Marija! – pozvala je prijateljicu.

Simpatičan lik mlade devojkice stvorio se pred njom. Veronika joj se osmehnula i pružila joj blok.

– Uđi – rekla je Marija, iako je i sama znala da njena molba neće biti uslišena.

– Znaš da ne mogu – sa žaljenjem je odgovorila Veronika. – Već je odavno trebalo da budem kod kuće. Zanela sam se. Možda majci bude nešto potrebno, a znaš da u oca ne mogu da se pouzdam.

– Znam – Marijino lice bilo je puno razumevanja.

– Kad bih mogla bilo kako da ti pomognem, znaš da bih to učinila.

– Čao – rekla je Veronika, sležući ramenima.

Ako je išta u životu mrzela, to su bili pogledi puni sažaljenja. Ona je i te kako bila svesna situacije u kojoj se nalazila, ali i potpuno nemoćna da bilo šta promeni. Život ima svoja pravila i mi smo prisiljeni da se ponašamo prema njima.

Za samo nekoliko minuta bila je pred kućom. Uzdahnula je i malo zastala. Skupljala je hrabrost da uđe. Ono što se nalazilo iza vrata njene kuće bio je pravi pakao na Zemlji, koji je dobrim delom ostao skriven iza debelih zidova te ružne građevine.

Uhvatila je kvaku i otvorila vrata. Svetlost gole električne sijalice na trenutak ju je zaslepila. Treptala je, trljajući oči. Čim se malo privikla, krenula je prema majčinoj sobi. Tiho je ušla i promuklo se nakašljala. Time je obavestila majku da je stigla i da je prisutna tu u sobi.

Nije skidala pogled s majke. Još uvek nije bila potpuno svesna onoga što se događalo. Za samo nekoliko meseci, ona je gotovo nestala. Od nekadašnje lepote ostali su samo tragovi. Lice joj je upalo, a bledilo ga je činilo još sablasnijim. Kosa joj je bila beživotna, toliko proređena da se jedva nazirala ispod pokrivača. Veronika joj je prišla i utisnula na čelo jedva čujan poljubac.

– Stigla sam – rekla je glumeći vedrinu koju nije osećala. – Treba li ti nešto? – Sela je na stolicu uz majčin krevet.

Ječanje je bilo jedini odgovor. Veronikine oči napunile su se suzama. Da je nekako mogla da preuzme deo majčine boli, učinila bi to. A ovako? Bila je potpuno nemoćna.

Gledala je kako pati, a nije joj mogla pomoći. Znala je da gubi jedinu osobu do koje joj je stalo i koja ju je volela.

Sada je majka već toliko retko ustajala da bi se Veroniki činilo kao da sanja kad bi je videla na nogama. Nekoliko dana bi bila malo bolje, a onda bi nedeljama ležala u krevetu. Čudna je bila ta njena bolest. Veronika nikako nije uspevala da je razume. Nije mislila da majka glumi, već da se predala bez borbe – drugog objašnjenja nije bilo.

– Vode – jedva čujno je prošaptala majka.

Veronika je ustala i donela svežu vodu. Pomogla je majci da se smesti u polusedeći položaj i pružila joj čašu. Dok je ispijala sitnim gutljajima, majčine do pre nekoliko trenutaka prazne oči kao da su odjednom zablistale.

– Gde si bila? – upitala ju je vraćajući joj polupraznu čašu.

– Na plaži – kratko je odgovorila.

Ponovo je sela. Pogledom je kružila po prostoriji. Nije tu moglo bogzna šta da se vidi. Osim kreveta i noćnog ormarića – gotovo ničega i nije bilo. Zidovi su bili prazni, bez ikakvih detalja koji bi donekle ublažili skromnost prostorije, ako se izuzme raspeće iznad kreveta.

A ono je zaista bilo neobično. Veronika je mogla sa tima da mu se divi. Neobičan rad umetnika koji je tako verno prikazao Hrista i njegovu patnju da bi joj pri samom pogledu na njega zastao dah. Nešto je na njemu bilo očaravajuće.

Majka je pratila njen pogled. Nešto nalik na osmeh razlilo joj se po licu.

– Krst – šapatom je rekla pokušavajući da usmeri ruku prema njemu. – Kad ja umrem... – napravila je pauzu.

– Ne govori tako – Veronika je bila na ivici da zaplače.

– Nećeš umreti. Samo si bolesna. Ozdravićeš – govorila je

ono u šta je čvrsto verovala. – Moraš da ozdraviš. Šta će biti sa mnom ako se tebi nešto dogodi? – Njene drhtave ruke obuhvatile su majčine.

– Šta god da se dogodi, ne odvajaj se od ovog krsta. Jednog dana ćeš otkriti tajnu koju on nosi.

– Tajnu? – Veronika je počela da plače. – Čitav moj život protkan je tajnama koje nikako ne razumem i koje niko ne želi da mi objasni. Ništa ne razumem. Imam osećaj kao da mi otimate ono što najviše volim i to bez ikakvog objašnjenja – nežno je pustila majčinu ruku da bi obrisala suze koje su joj klizile niz lice.

– Zašto ne smem da slikam? Zašto otac ne sme da vidi moje slike? – To su bila dva pitanja koja su je najviše mučila.

– Ne sme. Objasniću ti jednog dana. Danas ne mogu. Umorna sam. – Oči njene majke bile su poput dva izvora neizmerne tuge.

Veronika je i dalje nepomično sedela. Pokušavala je da pronikne barem u deo tajne, koja ju je pratila u stopu još od detinjstva, ali se samo vrtela u lavirintu neznanja. Zaista joj ništa nije bilo jasno. Majka joj je već meseci-ma obećavala da će joj sve reći, ali još uvek nije smogla hrabrosti za to. O čemu je bila reč? Kakva se to mračna zagonetka ugnezdila u njenu porodicu, ako tako uopšte može nazvati ovu zajednicu otuđenih ljudi koji nisu previše marili jedno za drugo.

– Idem da spremim večeru – njen glas delovao je strano i njoj samoj.

Majka je samo jedva primetno klimnula glavom. Veronika je izašla iz majčine sobe pognute glave.

Gotovo je nesvesno prešla put do kuhinje. Zabrinuto lice nije nimalo pristajalo njenim godinama. Sa

sedamnaest godina trebalo je da se sasvim drugačije ponaša i živi. Ali život nikoga ne pita šta i kako treba već nas natera da činimo ono što moramo. Prilagođavanje situaciji jedno je od ključnih pravila opstanka u ovom nemilosrdnom svetu.

Zauzeta pripremanjem večere, nije ni primetila kako vreme brzo prolazi. Kada je napokon bila gotova, sipala je vrelu supu u tanjir i odnela je majci. Uz mnogo naganjanja, majka je jedva progutala nekoliko kašika.

- Idi. Odmori se – rekla je Veroniki nakon kraćeg vremena.
- Ali... – Veronika je pokušala da joj se suprotstavi.
- Barem ti budi odmorna.

Majčin glas zvučao je neverovatno snažno.

Veronika se promeškolljila s negodovanjem. Preko lica joj je preletela senka tuge. I pored bolesti o kojoj gotovo ništa nije znala, s vremenom joj je postalo jasno da majka nema volje za životom. Predala se, a to je bilo najgore što je mogla da učini.

Veroniki radoznalost nije dala mira.

– Odmorna sam – odgovorila je majci, pažljivo prateći lice čije su bore pričale priču koju je ona želela da čuje. Svaka crtica majčinog nekada lepog lica odavala je bol koja je ostavila neizbrisiv pečat na njemu.

– Šta te zanima? – Majčine oči su je pažljivo posmatrale.
– Ne znam – Veronika je slegnula ramenima. – Toliko je toga nedorečenog. Nešto se ne slaže u svemu ovom, ali ni sama ne znam odakle da počnem.

Njene zelene oči napunile su se suzama.

– Jednog dana... – započela je majka i stala. Ponovo je odbila da joj otkrije tu tajnu, kao i bezbroj puta do sada.

– Ne voliš oca? – upitala ju je Veronika otvoreno.

Majka je ćutala. Na njenom licu se jasno videlo da je uznemirena.

– Imaš pravo na to. Nisam slepa. Ne volim ga ni ja, iako mi je otac. Zar misliš da ne znam što su znaćili oni jauci koji su dopirali iz vaše sobe? Ja nisam dete, ako to do sada nisi primetila. Jedino ga zanimaju kocka, lake žene i piće. Nikada ga nije bilo briga za nas – Veronikin glas je pucao od navale osećanja.

Majka ju je gledala odmahujući glavom. Njeno do pre nekoliko trenutaka bledo lice sada je postalo purpurno crveno.

– Ne misli tako o njemu. On ima razloga što se tako ponaša.

Majćine jedva ćujne reći još su više razbesnele Veroniku.

– Opravdavaš ga? Kao i uvek, ti si veo koji će sakriti sve njegove prljavštine. Ali taj veo je proziran. Majko, ja više nisam dete. Razumem mnogo više nego što si ti spremna da priznaš samoj sebi. Nisam slepa. Godinama te je ubijao. On je taj rak koji je bio koban za tebe, on je uzrok tvoje bolesti. Umrła je duša u tebi. Uništavao te je planski, nemilosrdno. Morala si davno da mu se odupreš, ali nisi. Zašto?

Veronikin pronicljiv pogled pažljivo je pratio svaku promenu na majćinom licu.

Nekoliko trenutaka to lice je bilo poput maske, a onda su suze zamaglile njen pogled. Drhtavom rukom je sku-pljala pokrivać.

– A gde je sada otac? Zar ne vidiš da on ima samo jednog boga kome je u svakom trenutku spreman da udovolji – sebe. Njegovi poroci su doveli do raspada cele porodice.

Veronika je bila uporna. Po svaku cenu je htela da pro-nikne u tamu, u ono nepoznato što joj je već godinama

izmicalo, a bilo je tako blizu. Nije mogla da se pomiri s ovakvim životom. Po tome nije bila nimalo nalik na majku.

– Dete – majčina ruka se našla u njenoj, nežno je milujući. Veronika se naježila. Ovo su bili retki trenuci bliskosti na koje nije navikla. Zaustavila je dah. Lice joj se ukočilo. Nekakav neodređen osećaj miline prostrujao joj je telom.

– Ne razumeš. Život te katkad primora da pogneš glavu i trpiš nešto što si mislila da nikada nećeš. Kad čoveku ubiju dušu, više mu ni do čega nije. Prepusti se reci života, prepusti se jer nema snage, ali ni razloga da se bori. Tvoj otac... – pauza koju je napravila bila je neprijatna. – Njega je život učinio takvim. On je ponosna osoba koja ima sasvim iskrivljena merila vrednosti. Radi onako kako misli da treba – njen se glas gubio, pucao je od navale osećanja.

– Ne brani ga! – Veronika je planula. – Kako možeš? Kao da ne vidim koliko je bezosećajan. Nije on ponosan, on je kukavica koja svoju snagu isprobava na nama jer zna da se nećemo braniti, a i ne možemo. Jači je i to mu je jedina prednost. A što je najgore, obe zavisimo od mrvica koje nam daje. Prokleti život! Poigrava se s nama kao da smo loptice koje on baca u korpu pa ih vadi kad mu se prohte.

Veronikino lice se zajapurilo od ljutnje.

– Čitav moj život sastoji se od zabrana. Još malo pa će mi zabraniti i da dišem. Ne bih se začudila. On je sposoban na sve. Ja ne sedim u kući i zato znam kakav je. Vidim ostale ljude. Sramota me je zbog njega – ustala je i odjurila iz sobe.

Čula je slabašan majčin glas kako je doziva. Nije se obazirala na to. Ona je još uvek bila dete koje je imalo

svoje snove, ali ti snovi nisu imali nikakve temelje. Želela je toliko toga, a nije bilo načina da bilo šta ostvari. Čak nije smela da dopusti da otac primeti kako je nadarena za slikanje.

Majka joj je od najranijeg detinjstva branila da pokaže ocu neki crtež. Zašto? To nikako nije shvatala. Slikanje je bilo njena jedina ljubav, koju je imala samo za sebe i koju ni sa kim nije želela da deli.

Lice joj se izobličilo od tuge. Volela je majku, ali ju je katkad i mrzela. Majka se predala, a to nije smela da učini. Ma kakav bio njen otac, nije smela da mu se jednostavno prepusti. Odustala je od života, a to je značilo da odustaje i od majčinstva.

Veronika je bila svesna da gubi jedinu osobu do koje joj je bilo stalo. Što će biti s njom kad ne bude majke? Zašto majka nije mislila na to? Zašto joj je dala život, a onda otela ono najvrednije što je imala – svoju ljubav?

A otac? Zar je uopšte tako mogla da ga zove? Otac je bio tiranin, neko ko je živio za to da ih ponižava i malo-pomalo ubija njihovu ličnost.

Izašla je pred kuću. Lice joj je bilo vlažno od suza. Mrzela je kad plače, trenutke kad je fizički pokazivala svoju slabost. Želela je da bude jaka. Nadala se da će izrasti u osobu koja će, poput one hridi na moru, odolevati svemu.

Zatvorila je oči, udišući punim plućima svež vazduh prožet mirisom mora. Osetila je neobičan mir, kao da se svaka ćelija njenog tela stopila s prirodom, stvarajući ravnotežu duha i tela.

Sve se ravnalo po prirodi. Njeni zakoni su večni. Opstali su hiljadama godina kao primer savršenog sklada. Ali je čovek bivao sve nezahvalniji. Nagrizao je savršenstvo

koje mu je značilo život, ne misleći na ono što će ostaviti za sobom i šta će budući naraštaji reći o njihovim delima. A trebalo je. Jednom poremećen sklad teško je vratiti.

Namrštila se. Jako se ugrizla za usnu, gotovo do nenasnog bola. Pomisao na sklad kakav nikada nije osetila bolela ju je poput žive rane. Ali sudbina određuje različite puteve. Možemo se opirati i zaobići staze kojima bi trebalo krenuti, ali to je samo gubitak vremena. I okolnim putem bismo došli do onoga za šta smo predodređeni, a to bi značilo da smo sami sebi otežavali bežeći od neizbežnog.

Veronika je otvorila oči. Nesvesna svega oko sebe, pogled je uprla prema nebu. Gotovo je ostala bez daha od lepote koja se prostirala nad njom. Kao i toliko puta do tada, upijala je sliku tog prelepog tamnog tepiha po čijem su se prostranstvu, poput blistavih dijamanta, prosule zvezde.

Na prvi pogled činilo se kao da se neko igrao s njima, da su razbacane bez ikakvog reda, iako je dobro znala da i najmanja među njima stoji na tačno određenom mestu i samo dopunjuje taj prirodni sklad. Sve je bilo tako savršeno, iako se to na prvi pogled ne bi reklo. Tako je i u životu. Katkad je ono što nam izgleda savršeno svetlosnim godinama daleko od toga.

Nekakav nevidljivi teret kao da joj je pritiskao grudi. Nesvesna svojih pokreta, raširila je ruke, pružajući ih prema nebu. Osećaj slobode koji je osetila bio je neponovljiv. Vrtela se u mestu zatvorenih očiju. Imala je osećaj kao da se stapa s nekom nevidljivom snagom koja je lagano vuče k sebi, u zagrljaj. Da je imala krila, vinula bi se u to široko prostranstvo.

– Veronika! – glas njenog oca trgnuo ju je iz sanjarenja.

Nevoljno je spustila ruku osetivši jezu koja je počela da je hvata. Nekoliko trenutaka je ćutala, nadajući se da joj se pričinilo i da će taj glas nestati isto tako naglo kao što se i pojavio. Ali otac ju je ponovo pozvao.

Na kraju se odazvala pošto nije imala drugog izbora. Bila je iznenađena njegovom prisutnošću. Katkad je dani-
nima izbivao iz kuće, a katkad dani-
nima nije izlazio iz nje. Teškom mukom se pomakla, tromo se krećući prema kući. Boja očevog glasa joj se nimalo nije sviđala. Sigurno je izgubio na kartama, a onda je postajao nepodnošljiv.

– Večera?! Gde je večera?! – zagrmeo je na nju.

Požurila je, ujedno razmišljajući šta da mu ponudi. Bio je izbirljiv. Od nje je tražio da ni od čega napravi nešto ukusno, a to je bilo nemoguće. Dok je prolazila pored njega, okrzнула ga je pogledom. Izgledao je stariji nego što je bio. Seda kosa bila mu je neuredna, a telo podbulo i natečeno od alkohola.

Lice? Ono je bilo najčudnije na njemu. Iako nije moglo da sakrije neuredan život, mnoge je zavaravao njegov nevin izgled, sve dok ne bi ispružio svoje dobro naoštrene i vešto skrivane kandže. Tek kad bi maska prividne dobrote pala, a to se retko događalo, osim kad je njegova porodica bila u pitanju, mnogi bi prekasno otkrili demone koje je skrivao iza nevinog osmeha.

– Gde si bila? – okrenuo se prema njoj.

Veronika je zastala. Namrštila se, ali je taj gest pokušala da sakrije iza izveštačenog osmeha.

– Ispred kuće – rekla je, bojeći se da bi njene reči mogle da razbuktaju bes koji je ključao u njemu.

Dobro je znala da traži žrtvu na kojoj će se iskaliti, ali je i ona ponešto naučila u svom kratkom životu. Ponekad je ćutanje bilo najbolji lek i odbrana od njegovih izliva besa.

– Zalivala sam baštu – rekla je nadajući se da neće prozreti tu sitnu laž.

Ništa nije rekao. Okrenuo se i uputio prema dnevnom boravku. Požurila je u kuhinju. Tamo je eksperimentisala s hranom, pokušavajući što brže da napravi nešto jestivo. Nakon što je večerao, opet je izišao. Nije ni pitao za majku, a kamoli da je otišao da je poseti.

Pretpostavljala je da je došao po ono malo novca koji se nalazio u kući. Kao da je bio proklet. Nije se brinuo što su bili gotovo bez hrane i što su majčini lekovi bili toliko skupi da nije mogla da ih priušti. Nije čak mogla ni dostojanstveno da boluje.

On se pobrinuo da im oteža život u svakom pogledu. A uspevao je u tome mnogo više nego što je bio svestan. Njena porodica bila je poput trule jabuke. Iznutra bila je skroz zatrovana i gnjila, a trulež se širila prema potpunom raspadanju.

Mnogi su pretpostavljali da se kod njih događa nešto loše, ali samo su bliski prijatelji znali deo istine. Nije volela da okolina zna za njihove patnje jer kad čovek nekome kaže svoju muku, postaje ranjiv upravo tamo gde je najbolnije.

Nastojala je da sakrije svoj bol, prikazujući se svetu drukčijom nego što je bila. Sve je to gluma, ali je i gluma bolja od pogleda punih sažaljenja koje bi joj upućivali da su znali istinu o njenoj porodici. Ovako je bilo bolje. Daleko od kuće je mogla da bude sasvim druga osoba, ali ti trenuci su bili toliko retki da ih je čuvala kao školjka biser.

Još jednom je otišla do majke. Spavala je ili se možda pretvarala da spava. Tiho je zatvorila vrata, a zatim je otišla u vrt. Sela je na obližnju klupu zamišljeno buljeći u neodređenu tačku.

Lice joj se grčilo od osećanja koja su je obuzimala. Bila je tako nemoćna da se odupre se stihiji koja ju je nosila u pogrešnom smeru. Bila je mlada, ali je ipak znala da život ima dve strane medalje – dobru i lošu. Dobra bi joj se samo katkad jedva primetno prikrala, ali je zato nju ona loša pratila gotovo u stopu.

Bila je u godinama kad je želela da promeni svet, ali su to bile samo želje. Preostalo joj je jedino da posmatra kako se pred njom ruše mostovi. Bilo je sve manje izgleda da se nešto lepo dogodi.

Zatresla je glavom da odagna te sumorne misli. Sve je oko nje bilo tajnovito i njoj potpuno nepoznato. Znala je da njena majka krije nekakvu tajnu i da je ta tajna bila klica iz koje se razvilo sve ovo što im se događa.

Ustala je i otišla na spavanje. Satima se okretala u krevetu, ali san joj nikako nije dolazio na oči. Čak ni to malo prividno olakšanje koje su snovi nosili, nije joj lako dolazilo.

Jutro se najavilo u najvećoj lepoti. Cvrkut ptica samo je upotpunjavao sklad koji je vladao u prirodi. Veronika je ustala i krenula u majčinu sobu. Iznenadila se kad je videla da majke nema u krevetu. Zabrinuto je krenula prema kuhinji.

Uzdah olakšanja oteo joj se iz grudi kad je videla da je njena majka tu. Nije mogla da se načudi njenom izgledu.

Lice, iako bledo, imalo je jedva primetne crvene mrlje rumenila, a oči su joj sjale.

– Mama! – uzviknula je iznenađeno. – Ne mogu da verujem! Ne sećam se kad sam te poslednji put videla u ovakvom izdanju. Prelepa si.

Veronika nije mogla da dođe k sebi od čuđenja.

Majci se lice posve zarumenelo. Očigledno joj je prijao kompliment jer ih u njenom životu gotovo i nije bilo.

– Tvoje reči su me malo trgnule. Apatiju u koju sam zapala zamenila je želja za borbom. Bila si u pravu. Pre-rano sam se predala – majčine oči su joj odražavale pravu buru emocija.

Veronika ju je sumnjičavo odmerila. Činilo joj se da ipak nešto nije bilo u redu. Iza zavese oduševljenja sigurno se krilo još nešto što nikako nije uspevala da dokuči. Majka kao da se vratila iz mrtvih, ali... Koliko će to trajati? Je li to tek izvirivanje sunca između tamnih oblaka, kao i toliko puta do sada ili ona zaista misli to što je rekla?

Veronika nije znala istinu, ali u tom času nije ni želela da je zna. Samo je htela da uživa u ovom trenutku. Imala je majku pored sebe, a to je jedino bilo važno.

– Ljudi se predaju zbog raznih razloga, ali tvoj nikad nisam razumela – kazala je Veronika, prišla majci i poljubila je.

– Jednog dana ćeš razumeti i nadam se da mi nećeš oštro suditi – majčin glas joj je bio potpuno stran.

Još jednom se pred njom našao nerešen rebus majčinih tajni, a ona je znala da nema smisla ni da pokuša da ga reši.

– Mogu li da odem do grada?

Veronika je pokušala da iskoristi njeno dobro raspoloženje da izađe i malo se opusti.

Majka je klimnula glavom.

– Idi, ali nemoj da se vratiš suviše kasno. Otac je došao kući pred samu zoru i kad se probudi, gledaj da budeš u kući. Otišao je da spava sav besan, a taj bes će iskaliti na nama, kao i uvek.

Dok je to govorila, lice joj se je čudno zgrčilo. Gledala je u Veroniku, ali se mogla zakleti da je nije videla. Prste je grčevito stiskala u pesnicu.

U tom trenutku Veronika gotovo da je mogla da oseti tugu koja se svila u majčinom srcu. Osetila je gorak ukus u ustima. Nekoliko trenutaka nije se pomakla. Grozničavo je razmišljala.

Zov slobode koji se nagomilao u njoj borio se sa željom da ostane uz majku. Bila je to nepoštena borba, ali u kombinaciji s njenom mladošću, bilo je jasno šta će prevagnuti.

Da se majka ne bi predomislila, Veronika se brzo spremila i otišla. Kratak put do centra grada činio joj se dužim nego ikad. Hodala je polagano, razmišljajući. Kao u nekom starom filmu, vraćalo joj se sećanje na razgovor koji je vodila s majkom.

Morala je sebi da prizna da je njena mama očiti primer žene koju je život slomio. Čak se nije ni trudila to ni da sakrije. Nije razumela svoju majku. Da bi sve to mogla da shvati, bilo je neophodno da bude dobro upoznata s maminom prošlošću, a Veronika o njoj nije znala gotovo ništa. Kao da majka i nije živela pre njenog rođenja. Zašto?

To pitanje je sebi neprestano postavljala, ali do odgovora je mogla doći jedino otvorenim razgovorom s majkom. A to je bilo gotovo nemoguće.

Svaki razgovor koji je započinjala s njom o prošlosti neslavno bi završio. Ono što bi majka rekla bilo je

neodređeno. Govorila joj je mnogo a ne bi rekla gotovo ništa. Zatresla je glavom da odagna tužne misli koje su je opsedale poput roja dosadnih muva. Pokušala je da se usredsredi na lepotu koja ju je okruživala.

Nalazila se u samom središtu Splita, bisera jadranske obale, grada koji je vekovima prkosio svim nedaćama koje su bile utkane u svaki kamen prelepe Dioklecijanove palate. Pogled joj je klizio prema vrhu starog zida.

– Neverovatno! – oteo joj se uzdah. Između stena rasle su puzavice. Nisu imale uslova za život, ali kao da su svima želele da pokažu kako prkosno odolevaju svim nedaćama. Svojom skromnošću mogle su biti uzor mnogim ljudima, ali su ostajale neprimećene.

Kakva šteta, pomislila je Veronika. Dobro poznati prizor još jednom joj je posvedočio da priroda jednostavno spaja sadašnjost i prošlost, i svojim izuzetnim umećem tka tapiseriju koja je ljudskom mozgu potpuno neshvatljiva.

Prisilila je sebe da odvрати pogled od te lepote koja je njenom izvežbanom oku bila neka vrsta skrivene poruke koju samo zaljubljenici života mogu da razumeju. Sa žaljenjem je krenula dalje, stopivši se s rekom ljudi koji su užurbani i pognute glave hitali ka samo njima znanom cilju.

Osetila je tupu, bolnu usamljenost posred bučne gradske vreve. Upravo se u ovakvim situacijama žena oseća najusamljenije. Sišla je niz izlizane vekovima stare stepenice, pomno pazeći da se ne oklizne. Za samo nekoliko trenutaka našla se pored Crkve Svetog Duje. Uputila se do jedne od sfingi, nežno položivši ruku na nju. Hladnoća kamena kao da ju je vratila u stvarnost. Osetila je u sebi neku duboku tugu.

Telo životinje, a čovečja glava? Još jedan kontrast koji nije mogao proći neprimećeno. Osmehnula se, potpuno zaboravivši na sve oko sebe. Nije ni bila svesna koliko je vremena tu provela. Vreme kao da je stalo jer pored nečeg što je tako veličanstveno svedočilo o istoriji čovečanstva, šta je značilo tih nekoliko minuta?

Ruka joj je i dalje nepomično počivala na sfingi. Nije bila svesna kakav lep prizor pruža to njeno spontano uživanje u umetnosti i unutrašnjem svetu misli. Tek kad je osetila nečiji pogled na sebi, nevoljno se okrenula, susrevši se s najplavijim očima koje je ikad videla, toliko plavima kao da se komadić neba ogledao u njima.

Zastala je u pola pokreta, gotovo ne dišući. Nekoliko trenutaka nije skretala pogled, a onda se naglo okrenula. Spazila je iznenađenje na muškarčevom licu, na licu koje kao da je izronilo iz njenih najlepših devojačkih maštanja. Nekakav čudan talas osećanja zapljusnuo joj je telo. Gotovo da se prepala intenziteta emocija koje su je savladavale i koje nije mogla da kontroliše.

Sišla je sa zidića, pokušavajući da gleda na stranu suprotnu od one na kojoj se nalazio nepoznati muškarac. Ali ne... Kao da više nije bila gospodarica svojih postupaka. Osećala se kao da je naišla na davno izgublenu polovinu svog najdubljeg bića, za koju nije ni znala da postoji.

Nekakva magnetna, neobjašnjiva i žestoka privlačnost kao da ju je hipnotisala, otevši joj volju i ona se ponovo okrenula. Na njeno iznenađenje, muškarca više nije bilo. Odahnula je, ali joj je ujedno bilo žao. Trenutak potpune pripadnosti uopšte nije postojao, bio je to samo plod njene bujne mašte.

Nije verovala u toliko puta opevanu ljubavnu priču o srodnim dušama koje se stapaju u jednu. Za nju su to bile samo izmišljotine. Ali... Zašto je nju samo jedan pogled prelepih plavih očiju toliko uznemirio? Bilo joj je to potpuno nelogično. Trenutak koji je pokrenuo oluju, koja se potom vrlo brzo stišala.

Verovatno je sve to umislila jer drugog objašnjenja nije bilo. Pogledala je u ruke. Drhtale su. Snažno ih je skupila u pesnicu. Nije volela da bude rob bilo čega, a najmanje osećanja jer su ona uvek bila pogubna za ženu, a očiti primer toga bila je njena majka.

Lutala je satima, ali su joj u mislima neprestano bile oči koje su joj se poput najoštrijeg noža urezale u sećanje. Znala je da prepozna lepotu, a te oči bile su nešto najlepše što je priroda mogla da stvori.

Nije joj se išlo kući, ali nije imala izbora. Majka ju je sigurno s nestrpljenjem očekivala. A otac? Na samu pomisao na njega, telom joj je prošla hladna jeza. Ovih nekoliko sati bila je ono što je i trebalo da bude – bezbrižna mlada devojka, ali ti trenuci su već iza nje.

Vreme joj je naprosto proletelo. Zar je zaista prošlo toliko sati? Požurila je kući. Na njenu sreću, otac još uvek nije ustao. Odahnula je. Majka nije bila u krevetu. Kao da je ovo prelepo prolećno sunce u nju vratilo delić volje za životom, obnovivši joj snagu za koju je mislila da je nepovratno izgubljena.

– Gde si bila? – majka joj je postavila uobičajeno pitanje.

Veronika ju je pogledala. Lice joj je izgledalo prirodnije. Nestalo je onog bledila koje joj je davalo sablasni izgled.

– Svugde i nigde – namerno je bila neodređena.

Majčino lice se smrknulo. U očima joj se nazirala tuga, ali i divljenje. Očigledno je bila ponosna na nju jer ju je podsetila na ono što je ona nekad bila, na mladost koja je prohujala ostavivši iza sebe samo sećanja koja su joj sigurno bila duševna hrana u tmurnim i bezličnim danima bolesti.

Skrenula je pogled s majke. Pažljivo je posmatrala svaku pojedinost u dnevnoj sobi, ako se ta prostorija uopšte tako mogla nazvati. Otrcan kauč bio je čist, ali mu se boja nikako nije mogla odrediti. Zub vremena dobro ga je načeo, ali im je još uvek služio jer za bolji nisu imali novca. Stari televizor stajao je na još starijem stočiću.

Sve je tu bilo bezvredno jer da je imalo bilo kakvu vrednost, otac bi to već odavno prodao. A onda je, iznenađena, primetila sasvim u uglu mali buket cveća u običnoj čaši. Nije mogla da veruje.

– Otkud ti cveće? – iznenađeno se okrenula prema majci.

– Malo sam prošetala – kratko joj je odgovorila. – Ni sam mogla da odolim – nastavila je kao da se pravda.

Uvek joj je govorila da prirodu treba ostaviti onakvu kakva jeste, da su cvetovi tu da ulepšaju okolinu i da im nije mesto u kući. Majčino lice poprimilo je zdravu, rumenu boju. Veronika je imala osećaj kao da se majka zarumenela zbog neke lake neprijatnosti kojoj u tom trenutku nije bilo mesta. Ponovo je pogledala u cveće. Nekoliko margareta nadvisilo je sitno bledožuto cveće. Mali buket bio je izrazito lep. Uneo je dašak lepote tamo gde je lepota zaista bila retka.

– Ne bih ni ja odolela – Veronika se široko osmehnula.

– Ali ga sigurno ni kući ne bih donela – dodala je u šali.

– Ponekad učinimo nešto sasvim spontano. Dete u nama nikada ne umire. Uvek je živo. Ovo telo... – majka je rukom pokazala na sebe – ... ono je tamnica u kojoj je zarobljena naša duša. Ono stari, menja se, ali duh se nikad ne menja toliko. Čak i sedamdesetogodišnji starac oseća isti onaj polet koji je imao kao dete, ali nas priroda, ljudi, okolina, ili šta već, nauče da se stopimo s ostalima jer svako izdvajanje može da bude loše. Život ima svoja pravila prema kojima moramo da postupamo jer odstupanja ponekad mogu biti kobna. Godine tako brzo prolete. Menjamo se, starimo a da toga nismo ni svesni. Često se pitam kako godine podnose oni koji nemaju decu, oni koji ne ostavljaju nikakav trag za sobom. Kad te vidim, postajem svesna koliko je godina iza mene – glas joj je postajao sve tiši, jedva čujan.

Majčina grimasa prepala je Veroniku.

– Boli te? – To je bila više tvrdnja nego pitanje.

– Da – majka je rukom prešla preko čela. – Očigledno su tablete prestale da deluju, a i ja sam potpuno iscrpljena. Mrzim sebe zbog stanja u kome se nalazim. Postajem ti samo teret, a to nikako ne želim.

– Ne, ti mi nikada nećeš biti teret – Veronika je došla do nje i nežno je zagrlila. Dovala ju je do kauča i sela pored nje.

– Sama pomisao da si u kući, daje mi osećaj sigurnosti.

Tom rečenicom je opisala svu težinu situacije u kojoj se nalazila. Nije želela da ispadne tako, ali joj je ovaj put jezik bio brži od misli. Nakon tih njenih reči, majčine oči su se napunile suzama.

– Nisam želela ovakav život za tebe. Htela sam... – zastala je. Ruke su počele da joj se tresu kao da ima groznicu.

Grčevito je ispreplela prste, odajući silnu uznemirenost... – ali ništa nije ispalo onako kako je trebalo. To što sam ja postala žrtva okolnosti i predrasuda, nekako bih i mogla da podnesem, ali zašto ti? Ti nisi ništa kriva.

Njene reči su bile pune osećaja krivice.

– Nisi ni ti – Veronika je pokušavala da je uteši iako je razumela vrlo malo od onoga što joj je majka rekla ili, bolje rečeno, gotovo ništa.

– I sama si kazala da smo žrtve spleta okolnosti. Ko zna šta nam je sudbina namenila? Mi samo idemo stazom koja nam je predodređena. Ništa se tu ne može promeniti. Možemo samo sebi da otežamo i da krenemo zaobilaznim putem koji je neretko i teži, ali ćemo uvek ići prema istom cilju – rekla je nešto što je negde čula, nastojeći da tu misao citira najbliže njenom izvornom značenju.

– Sudbina? – majka je u čudu izvila obrve. – Ne postoji sudbina, samo dobri i loši ljudi.

– Ne slažem se s tobom – Veronika je čvrsto verovala u ono što je rekla.

– Ništa ti ne razumeš. Želela sam tako malo, a nisam dobila ništa. Vodila me je samo ljubav prema tebi, dobro koje je obećavalo, ali je netragom nestalo. Naivno sam mislila da ću se svojom žrtvom pobrinuti za tebe, ali... sve je bilo uzalud. Koliko grešaka, a sve su nastale iz najbolje namere.

Zastala je na trenutak da uhvati dah.

– Ponekad mrzim sebe zbog svoje naivnosti, iako znam da sam izabrala ono što mi je u tom trenutku bilo nametnuto kao jedino rešenje. Nisam se udala iz ljubavi, ali sam mislila da ću s vremenom zavoleti tvog oca. Zavarala me je

umilna maska koju je nosio na sebi dok nije bilo prekasno da shvatim kakav je on zaista.

Nastala je pauza u kojoj se majka zagledala u daljinu.

– Sve je to bio samo privid, nešto kao fatamorgana. Čim sam se udala, sve što je delovalo lepo i dobro je nestalo, sve osim zla koje je isplivalo na površinu, rastući iz dana u dan. A šta sam onda mogla da uradim kad je već bilo kasno? Godinama sam nastojala da se pomirim s tim, ali cena je bila previsoka. I nisam samo ja nastradala. I ti si žrtva, čak mnogo veća od mene – njen glas je pucao od nesnosnog bola.

Veronika je ćutala. Pomno je slagala svaku pojedinost koju joj je majka otkrivala u celinu, ali je tu nedostajalo još mnogo delova. Saznala je vrlo malo, ali i to je bilo više nego što je očekivala. Nije navikla na ovakav majčin izliv osećanja. Svaka njena reč urezala joj se u sećanje. Bila je sigurna da će ih pamtit i dok je živa. Majčine su reči sigurno su imale neko skriveno, veće značenje nego što joj se sada činilo. Jednog dana kad se sklope svi delovi slagalice doći će do izražaja njihova prava vrednost.

– Razvod? Zar nikad nisi pomislila na to? – nametnulo joj se sasvim logično pitanje.

Zaista, majka nije morala da prolazi kroz sve krugove pakla. Postojalo je jednostavno rešenje i niko je zbog toga ne bi osuđivao jer su ta vremena odavno prošla.

– Ubio bi me – majčine oči su se izbuljile od straha. – Zar misliš da sam se dobrovoljno pomirila s ovim? Ne, čak ni danas to ne mogu. Ali tvoj otac nije osoba koju tek tako možeš da napustiš. On se hrani našom teškom patnjom, a i... – zastala je neprestano odmahujući glavom. Tišina je vladala neko vreme.

– Pokušala sam jednom, ali me je on tvojim životom do smrti vezao uz sebe. Pretio je da će da te ubije, a to je najgore što bi moglo da se dogodi.

– Mene? – Veronika je gotovo poskočila s mesta na kome je sedela.

Nije mogla da veruje da bi se otac usudio da učini nešto tako, a ipak... Znala je da je sposoban za svaku podlost i da ne bi birao sredstva da dođe do cilja. Želeo je da zadrži njenu majku uz sebe, a najuverljiviji način za to bio je da je uceni detetom, onim što joj je jedino važno u životu. Kakva užasna ucena!

Nije mogla da dođe sebi od šoka. Tu nije bila presudna ljubav koju je osećao prema majci, jer je on očigledno nije ni osećao, već želja za posedovanjem. Nije želeo da izgubi nešto što je smatrao svojim vlasništvom. Napravila je kiselu grimasu. Još uvek je, ne verujući, odmahivala glavom.

Mislila je da dobro poznaje svog oca, ali joj je sada bilo jasno da je on tek delić sebe otkrivao pred njom jer je ipak imao malo obzira. Ali zato su zidovi njihove spavaće sobe krili mnoge strašne tajne koje su je noćima proganjale.

– Ucenjivao te je mojim životom? Zašto nismo pobegle od njega? – pitala je na kraju jer ipak nije mogla da se načudi njenoj pasivnosti.

Postojalo je toliko mnogo rešenja, a ona je svako od njih očigledno odbacila. Kao da je bila slepa pored zdravih očiju, jednostavno se pomirila sa svim zlom koje ju je snašlo, a sve to zbog straha koji je upravljao svakim njenim postupkom.

– Lako je sada biti pametan. To što ne poznaješ dovoljno situaciju u kojoj sam se nalazila ostavlja ti prostor

za razne zaključke. Veronika, stvarnost je okrutna. Ono što čovek može napraviti čoveku kad ga zamrzi, nijedna životinja nikad ne bi to učinila. Kad zloba, pokvarenost i bolestan mozak naprave pakt, teško onome ko se takvoj osobi nađe na putu!

Njeno bledo lice je otkrivalo koliko je duboko proživljavala sve što joj se u prošlosti dogodilo.

Veronika ju je posmatrala nekoliko trenutaka. Nije znala šta bi joj rekla. Činilo joj se da je svaka reč suvišna. Ono što nije uspela rečima, učinila je delom. Ustala je i zagrlila je. U taj nežan zagrljaj slila je svu ljubav koju je osećala prema mami, svu saosećajnost zbog tog života koji je bio sve ono što jedan život ne treba da bude.

– Ja sam kriva za sve – nije mogla da suzbije osećaj ogromne krivice koji je bujao u njoj.

Majka se trgnula. Gotovo je odgurnula ruku koja ju je grlila. U neverici je odmahivala glavom.

– Ništa ti nisi kriva! Nemoj to nikad ni da pomisliš. Dete ne može da bira roditelje, kao ni roditelji dete. Žao mi je što moj loš izbor životnog partnera utiče na tebe, ali ako žalimo za nečim što je moglo da bude drugačije, ništa ne dobijamo, samo se nepotrebno mučimo. Oprosti, možda nisam bila najbolja majka i nemam opravdanja za takav postupak, ali sam se izgubila u moru nedaća koje su me izbacile iz koloseka. Trebalo je da svoju ljubav usmerim prema tebi, a ja sam se utapala u moru samosažaljenja, živeći iz dana u dan u nekom svom svetu, koji nije imao nikakve veze sa stvarnošću.

Izlivi osećanja koji su godinama bili pokopani negde duboko u njenoj majci, a sad su izbili na videlo možda su

mogli da je trgnu, ali nisu. Duboko usađen osećaj krivice još više je narastao.

Kad bi sve sabrala i podvukla crtu, zbog nje je majka bila u nemogućoj situaciji. Da nije bilo nje, napustila bi oca jer onda ne bi mogao da je ucenjuje i imala bi život kakav nije mogla ni da zamisli. Kao da je osetila o čemu razmišlja, majka ju je još čvršće zagrlila.

– Ja sam kriva – rekla je žena na ivici plača.

– Ispaštam grehe iz mladosti i zato sam se pomirila s ovakvim životom. Ovo je trebalo da bude samo moja kazna, ali nije. Bila bih najsrećnija kad bi ti uspela da izvučeš barem neku pouku iz mog života i iz mojih grešaka. Jer učenje na vlastitim greškama najskuplje je i najviše boli.

– Kakve greške?

Radoznanost probuđena u Veroniki majčinom iznenadnom ispovešću nagomilala je u njoj mnoga pitanja koja je želela da joj postavi.

Umesto odgovora, čula je samo nejasno mrmljanje. Majka je opet počela da se povlači u sebe. U očima se pojavio oprez. Čak joj se učinilo da se mama pomalo kaje jer je možda rekla više nego što je nameravala.

– Umorna sam. Idem da spavam – izvlačila se na umor.

Veronika se odmakla. S tugom u pogledu je ispratila ženu koja joj je podarila život. Nije skidala pogled s nje dok joj nije nestala iz vidokruga. Dugo joj je još pred licem lebdela majčina pogrbljena mršava silueta koja je izgubila svu ženstvenost koja ju je krasila u mladosti. Njeno nekad prelepo lice sada je bilo gotovo bezizražajno, a još uvek je bila mlada. No s trideset i sedam godina je izgledala poput starice.

Ostatak dana prošao je u zategnutoj atmosferi. Majka više nije ustajala iz kreveta, a otac je samo nešto malo pojeo kad se probudio i izašao. Laknulo joj je. Koliko god im je njegovo kockanje nanelo zla, toliko ih je spasavalo njegovo izbivanje iz kuće. Barem su ponekad osetile malu blagodat mira koja bi nastala nakon njegovog izlaska.

Otišla je u vrt i sela. Dugo je posmatrala let galebova nad morem. Njihovi krici parali su tišinu. Gotovo da im je zavidela na slobodi i pogledu koji se prostirao ispod njih. Plavetnilo neba podsetilo ju je na prelepe oči koje je danas videla. Nesvesno se nasmešila. Samojoj sebi se činila pomalo luckastom. Te oči su bile poput zalaska sunca. Posebne i neponovljive.

Zašto ih se setila? Nije imalo smisla razmišljati o njima, a ipak... Zašto ne? Primetila je njihovu lepotu, ali i lice koje su krasile. To što su u tom trenutku bili probuđeni nekakvi osećaji samo je igra slučajnosti, ili... Bilo bi glupo verovati da će ga ponovno sresti, ali barem je mogla da mašta.

Beg iz stvarnosti i te kako joj je bio potreban, a svako sam pronalazi melem za svoje rane. Njen možda jeste bio sagrađen na kuli od snova, ali su ti snovi bili samo njeni. Niko nije mogao da zaviri u njih, niti je morala da se pravda nekome za nešto što uopšte ne postoji.

Mladen Babić je prošao rukom kroz svoju tamnu talasastu kosu. Lice mu je odražavalo napetost pomešanu s nevericom. Iako je sa svojih trideset godina bio zreo i uspešan muškarac, ipak ga je iznenadila jačina emocija koje je

osetio ovog prepodneva. Nešto nalik na... Nikako nije mogao da pronađe nešto prikladno s čime bi uporedio ono što je doživeo.

Do sada je imao mnogo žena i tu više nije bilo nikakvih nepoznanica, ali njegovo srce je još uvek bilo netaknuto božanskim osećanjima koja mnogi zovu jednom rečju: „ljubav“. Što je vreme više odmicalo, sve je manje vero-
vao da ta toliko opevana osećanja uopšte postoje. Pre će biti da su tek plod mašte nekog zanesenog mladića koji je pomešao snove sa stvarnošću. Sve do danas on je bio očiti primer zemaljskog Apolona kojeg su obožavali a da sam nije poznavao pravo lice takvih emocija.

Nije mogao da se žali na svoj život. Radio je posao koji je voleo i na koji je prenosio svu svoju ljubav. Kad je otac otišao u penziju, prepustio mu je hotel koji je nasledio od svog oca, ali vodeće mesto u hotelu Mladen je dobio vlastitom zaslugom.

No, uz taj posao, duša mu se hranila i umetnošću. Višegodišnje školovanje izvežbalo je njegovo oko za lepotu koja je mnogima ostala skrivena. Ali nije ostao na tome. Šta god da je radio, težio je savršenstvu.

Njegovo je usavršavanje je još uvek trajalo, a znao je da će trajati celog života. Godinama se penjao stepenicama koje mu je otac obezbedio, smatrajući da dobar rukovodilac mora do u tančine da poznaje svaki posao jer jedino tako može napredovati i razumeti potrebe mnogobrojnih radnika.

Ponekad se zbog toga ljutio na oca, ali je s vremenom uvideo da je to ipak pravi put. Nakon svih radnih mesta koje je promenio, dobro je upoznao sve radnike i sve